

ITE-TAIDE, JUHLAPUISTO, PAPPILANSALMI

PARKANON KAUPUNGIN
HYVINVOINTIRAPORTTI 2023

Dokumentin sisältö

(laadittu sähköisen hyvinvointikertomustyökalun avulla)

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VUONNA 2023

1 Johdanto

2 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

2.1 HYTE-kerroin

2.2 Tulevaisuuden sote-keskus -hanke

2.3 Parkano-Kihniö perhekeskus

2.4 Liikunta- ja vapaa-aikapalvelut

3 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA 2024-2025

4 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

5 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

5.1 Ennaltaehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2024-2025 (valtustokauden loppuun)

6 Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2021-2025

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS vuonna 2023

Kunnilla on lakisääteinen velvoite edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Tehtävä on laaja-alainen ja poikkihallinnollinen. Hyvinvointia edistäviä toimia tehdään kaupungin kaikilla osastoilla. Myös turvallisuuden teemat, kuten arkiympäristön turvallisuus, on osa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kokonaisuutta. Lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tehdään yhteistyössä paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa. Keskeisenä yhteistyökumppanina hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on Pirkanmaan hyvinvointialue sekä paikalliset järjestöt ja yhdistykset. Vuoden 2023 alusta voimaan tullut hyvinvointialueuudistus muutti kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtäväkokonaisuutta. Hyvinvointialueet vastaavat jatkossa sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastuspalveluiden tuottamisesta hyvinvointialueella. Uudistuksen myötä kunnan tehtäväksi jäi asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, jonka keskiössä on lisätä kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä, ehkäistä sairauksia ja syrjäytymistä ja vahvistaa osallisuutta.

Tässä hyvinvointiraportissa käydään tiivistetysti läpi vuoden 2023 aikana saadut tilastot ja raportit, jotka kertovat Parkanon asukkaiden hyvinvoinnin ja terveydentilasta. Vuoden 2023 aikana on julkaistu Kouluterveyskysely sekä kuntajohdon ja kulttuurin TEA-viisareiden tulokset. Lisäksi tässä raportissa on Parkanon hyvinvointisuunnitelman taulukko sekä liitteenä myös ennaltaehkäisevän päihdetyön suunnitelma kuluvalle valtuustokauden loppuun.

Parkanon kaupungin laaja hyvinvointiraportti 2017-2020 ja hyvinvointisuunnitelma 2021-2025 on vahvistettu kaupunginvaltuustossa kesäkuussa 2024.

1 JOHDANTO

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kuntalain (410/2015, 1§) mukaan kunnan perustehtävä. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (2021/612, 6§) velvoittaa kunnat nimeämään terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahot sekä eri toimialat tekemään yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Laissa on myös asetettu velvoitteet hyvinvoinnin ja terveyden esittämiseksi niin hyvinvointialueelle kuin kunnalle sekä ohjeistuksesta yhteistyön tekemiseen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä toteutetaan yhteistyössä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä kunnan ja hyvinvointialueen on tehtävä yhteistyötä:

- toistensa kanssa ja tuettava toisiaan asiantuntemuksellaan
- alueella toimivien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.
- Hyvinvointialue järjestää vuosittaiset alueelliset neuvottelut tavoitteista, toteutuksesta ja seurannasta.

Näiden tehtävien toteuttamiseksi kunnissa ja hyvinvointialueilla on oltava olla pysyviä tahoja, jotka edistävät hyvinvointia ja terveyttä. Tällaisia tahoja ovat muun muassa kuntien ja alueiden hyvinvointityöryhmät sekä kunnassa toimivat hyvinvointikoordinaattorit tai vastaavat nimetyt henkilöt. Parkanon kaupungin hyte-rakenteiden luominen on käynnistetty ja uusi hyvinvointiryhmä on nimetty. Hyvinvointirakenteiden vahvistaminen osaksi kaupungin hallinnonalojen toimintaa rakentuu kevään 2024 aikana ja tavoitteet tulisi viedä osaksi talousarviota ja tilinpäätösmenettelyä. Tarkastuslautakunnan tulisi arvioida hyvinvointityön tavoitteita kerran valtuustokaudessa. Yhdyspintatyöskentelyä hyvinvointialueen kanssa selkeytetään, kun hyvinvointialue vahvistaa omat hyvinvointiin vaikuttavat suunnitelmat alkuvuodesta 2024.

Hyvinvointialueelle on perustettiin HYTE-tiimi osaksi jatkuvan kehittämisen palveluita sekä integraatiotoimintaa. Vuoden 2023 alusta Pirkanmaan hyvinvointialueelle rakennettiin vaiheittain uusia hyte-rakenteita ja luodaan yhdyspinnat kunnan hyvinvointirakenteisiin. Parkanon kaupungille kuntayhdyspäällikkönä toimii hyvinvointialueella Timo Tallila. Parkanon kaupungin poikkihallinnollisen hyvinvointiryhmän jäsenet ovat sivistysjohtaja Ville Paldanius (pj), hyvinvointikoodinaattori Anne Perälä, vapaa-aikatoimen ohjaaja Elisa Vahosalmi, henkilöstöpäällikkö Minna Aittoniemi, tekninen johtaja Kari Santikko, kasvatusohjaaja Maiju Penttilä ja kaupunginsihteeri Anne Ranta.

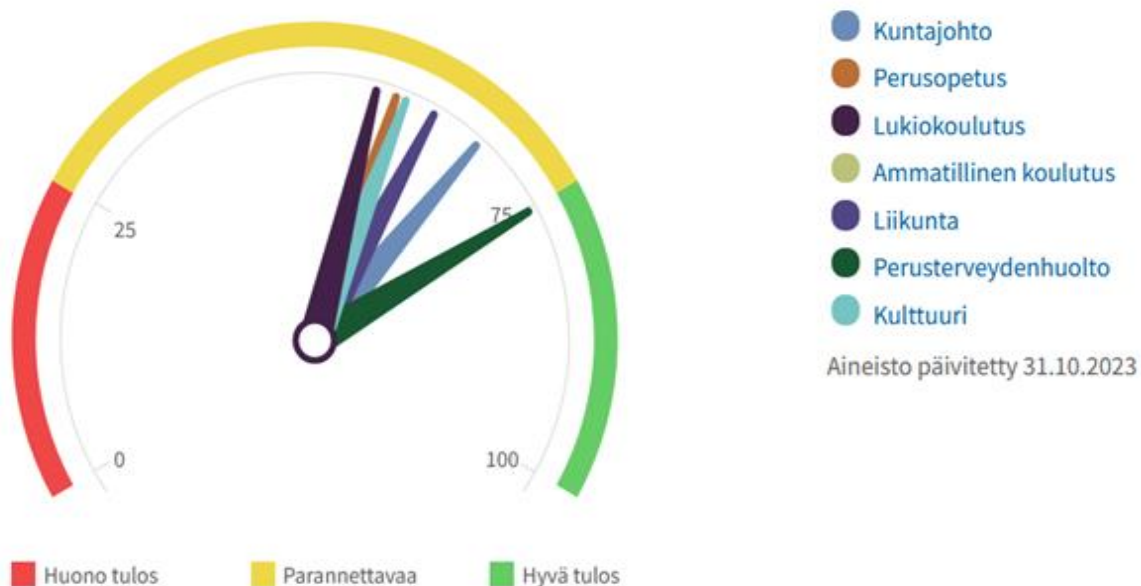
2 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Tässä asiakirjassa ei toisteta kaupungin tilinpäätöksen toimintakertomusosioita, talousarvio- tai henkilöstöraporttitietoja. Raportissa on vain tiivis kuvaus 2023 vuoden indikaattoreista, koska laaja hyvinvointikertomus on julkaistu kuluvan vuoden kesäkuussa. Seuraava raportti vuodesta 2024 julkaistaan maaliskuussa 2025. Parkanon kaupunki julkaisee sivuillaan TILASTOKIRJA 2023 <https://www.parkano.fi/tilastokirja-2023/>. Tilastokirja täydentää toimintakertomuksessa annettua informaatiota. Tietolähteinä on käytetty esimerkiksi Parkanon kaupungin, Digi- ja väestötietoviraston, Tilastokeskuksen, Valtiokonttorin sekä Verohallinnon tilastoaineistoa.

TEA-VIISARI NÄKYMÄ 2023

TEA-viisari on työväline kunnille ja kouluille. Tiedot kuvaavat terveydenedistämisasiäkkäisyyttä eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Tiedot löytyvät osoitteesta www.teaviisari.fi. Vuonna 2023 julkaistiin kuntajohdon ja kulttuurin TEA-viisareiden tulokset.

Kaikki sektorit : Parkano 2023

Pisteet	Parkano	Pirkanmaan maakunta	Kihniö	Koko maa
Kaikki sektorit	63	74	67	70
Kuntajohto	67	89	60	84
Perusopetus	58	69	79	65
Lukiokoulutus	56	71	..	65
Ammatillinen koulutus	..	66	..	64
Liikunta	62	70	59	72
Perusterveydenhuolto	75	76	75	70
Kulttuuri	59	81	64	71

Kuntajohto : Parkano 2023

Kuntajohto

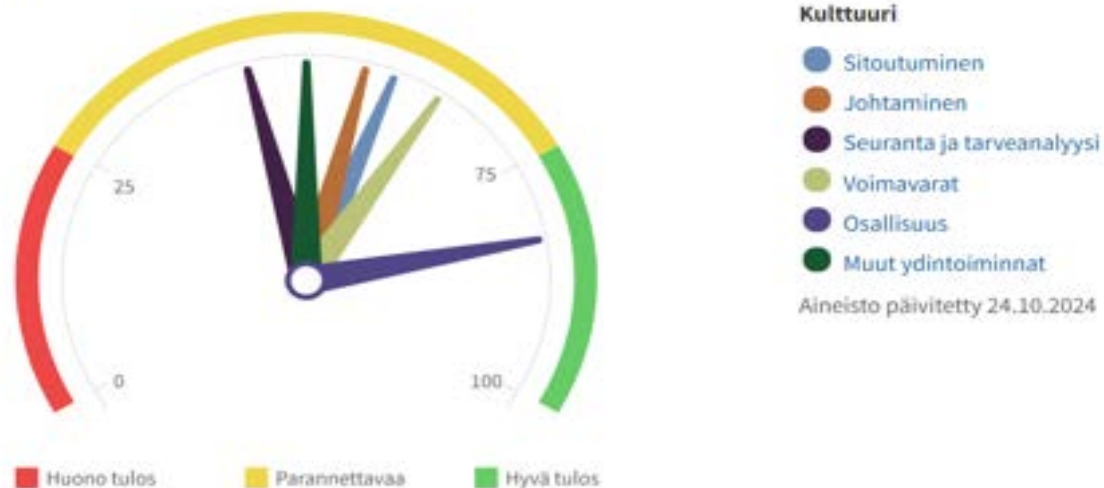
- Sitoutuminen
- Johtaminen
- Seuranta ja tarveanalyysi
- Voimavarat
- Osallisuus

Aineisto päivitetty 24.10.2024

← Pisteet		Parkano	Koko maa
Kuntajohto		67	83
Sitoutuminen	❗	45	83
Johtaminen	❗	71	86
Seuranta ja tarveanalyysi	❗	70	90
Voimavarat	❗	100	79
Osallisuus	❗	50	77

SITOUTUMINEN
Kehitettävää kestävyystavoitteiden asettaminen luonnon suojeluun ja hankintojen ympäristövaikutuksiin liittyen, paikallinen turvallisuussuunnitelma puuttuu
JOHTAMINEN
Kehitettävää tarkastuslautakunnan arviointikertomus hyte-tavoitteiden toteumasta, kestävän kehityksen tavoitteet hyvinvointikertomukseen
SEURANTA JA TARVEANALYYSI
Kehitettävää raportointi asukkaiden koetusta osallisuudesta, väestöryhmien välisistä terveyseroista
VOIMAVARAT
Hyvinvointikoordinaattorin työpanos 2pv/viikossa, avustukset yhteisöille 119€/ kuntalainen vuonna 2022.
OSALLISUUS
Kehitettävää asiakasraadit, kuntalaisten mahdollisuus osallistua talouden suunnitteluun ja palveluiden kehittämiseen esimerkiksi osallistuva budjetointi

Kulttuuri : Parkano 2023

	Parkano	Koko maa
Kulttuuri	59	72
Sitoutuminen	59	66
Johtaminen	56	72
Seuranta ja tarveanalyysi	44	66
Voimavarat	64	65
Osallisuus	83	78
Muut ydintoiminnat	50	82

SITOUTUMINEN
Kehitettävää kulttuuriohjelmien käsittely luottamusmienshenkilöhallinnolle sekä kulttuurista vastaavalle johtoryhmälle
JOHTAMINEN
Ei ole tehty päätöstä rakentamiseen liittyvän taiteen prosenttiperiaatteen noudattamisesta ja/tai sovellettu sitä rakentamiseen liittyvissä investointihankkeissa tai asuinalueiden kaavoituksessa, hyvinvointialueyhteistyössä ei sovittu kulttuuritoiminnan järjestämisestä soteyksiköissä
SEURANTA JA TARVEANALYYSI
Kehitettävää raportoinnissa luottamushenkilöille kulttuuripalveluihin tyytyväisyydestä sekä taiteen perusopetukseen osallistuvien lasten ja nuorten määrästä
VOIMAVARAT
Kehitettävää kunnan käytännössä, jolla vaikeassa elämäntilanteessa olevia kuntalaisia tuetaan kulttuuritapahtumiin pääsemisessä
OSALLISUUS
Kehitettävää palveluiden käyttäjien mukaan ottamisessa kunnan toimielimiin sekä asukas/asiakaskyselyt kulttuuritoiminnan kehittämisestä
MUUT YDINTOIMINNAT
Kehitettävää kulttuurin edistämiseen vaikuttavien päätösten ennakoarvioinnissa

2.1 HYTE-kerroin

Kunnille on otettu käyttöön vuoden 2023 alusta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen. Avustus on yleiskatteellista ja siksi on tärkeää huomioida talous- ja tilinpäätösmentelyssä arvioitavat

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023
HYTE-kerroin euroa / asukas info ind. 5341	Parkano	yhteensä	18,8	15,3	16,1
HYTE-kerroin, 0 - 100 info ind. 5340			66	54	57
HYTE-kerroin, 1 000 euroa info ind. 5355			119,4	96,2	99,7
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin) info ind. 5339			86	60	53
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin) info ind. 5338			47	48	60

Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista. Toimintaa kuvaavat prosessi-indikaattorit (14 kpl) mittaavat nykytilannetta. Tulosindikaattorit kuvaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuloksellisuutta väestötasolla. Niiden avulla mitataan muutosta. Tulosindikaattoreista lasketaan kahden viimeisimmän vuoden erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta. Poikkeuksena tästä on Kouluterveyskysely, joka toteutetaan kahden vuoden välein. Jos jonkin indikaattorin arvo on jo tavoitetilanteessa, saa kunta sen osalta maksimipisteet. Ongelman yleisyyttä kuvaavissa indikaattoreissa tavoitetasona pidetään alle 5 % esiintyvyyttä kohdejoukossa.

Parkanon kaupungin vuoden 2023 HYTE-kerroin on 16,1 euroa/asukas ja HYTE-kertoimella 57 tulos vuodelle 2023 on 99 700 euroa. Lähde: Sotkanet.fi

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023
Hyte-koordinaattori tai suunnittelija kunnassa, % tiedot toimittaneista alueen kunnista info ind. 5142	Parkano	yhteensä	100	100	100
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori info ind. 5308			29	35	100
Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5301			32	32	51
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä info ind. 5317			100	100	0
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit info ind. 5316			0	0	100
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5304			66	67	58
Kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus info ind. 5309			100	100	0
Kunnan palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja info ind. 5335			100	100	0
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista info ind. 5331			100	100	100
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen info ind. 5330			0	0	0
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille info ind. 5327			100	100	
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä info ind. 5328			100	100	
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen info ind. 5321			100	100	
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa info ind. 5323			100	0	

2.2 Tulevaisuuden sote-keskus -hanke vuonna 2023

Pirkanmaan Tulevaisuuden Sote-keskus -hanke (PirSOTE) muodosti yhtenäisen hankkeen kaikkien Pirkanmaan kuntien kesken. Hanke aloitettiin 1.10.2020 ja se jatkui 1.1.2023-31.12.2023 hyvinvointialueella, jolloin toimintoja yhteensovitettiin hyvinvointialueen käynnistämisen kanssa. Hankkeen toimintaa on ohjannut ja koordinoanut Pirkanmaan liitto, kaikille kunnille on osoitettu yhtenäiset kehittämiskohteet/kehittämiskärjet. Näiden lisäksi jokainen kunta/alue on voinut valita lisäkehittämiskohteita omien tarpeidensa ja alueiden erityispiirteiden mukaan.

Pirkanmaan Tulevaisuuden sote-keskus -hanke (PirSOTE) painottui sote-palveluiden kehittämiseen kuntatasolla. Marinin kaudella sote-uudistuksen palveluiden kehittäminen tapahtui kuntavetoisesti edelliskauden maakuntavetoisuuden sijaan. Näin varmistui, että kehittämistyö tapahtui lähellä kuntalaisia ja pystyttiin huomioimaan kuntien erilaiset lähtötasot. Vuoden 2023 alusta PirSote-hanke siirtyi ja jatkuu maakunnan hallinnoimaksi hankkeeksi. Tavoitteena hankkeella on viiden kansallisen sote-keskusohjelman hyötytavoitteiden toteutuminen.

Pirkanmaan Tulevaisuuden sote-keskus kehittämisohjelma jakaantui kuuteen kehittämiskokonaisuuteen/hankesalkkuun seuraavasti:

- 1) perusterveydenhuollon avovastaanottotoiminnan kehittäminen kohti uudenlaista kansallista sote-keskusmallia
- 2) sosiaalihuollon palveluiden syvämpi integraatio osaksi sote-keskuksien toimintaa
- 3) lasten, nuorten ja perheiden palvelut (perhekeskus) osaksi sote-keskuksien toimintaa
- 4) hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintamallien uudistaminen
- 5) kuntoutuksen kehittäminen
- 6) peruspalveluiden digitalisaatio

PirSOTE -hanke jakautui kuuteen hankesalkkuun/osa-alueeseen ja niiden sisällä oleviin 15:sta työpakettiin. Kihniössä ja Parkanossa näiden hankesalkkujen ja työpakettien sisällä oli yhteensä useita kehittämiskärkeä, jonka tavoitteita saavutettiin Pirsote-hankekausien aikana. PirSOTE -hankkeeseen linkittyi myös muita hankkeita ja pilotteja, jotka tukivat PirSOTE-hankkeen tavoitteisiin pääsemistä, kuten 2021 vuoden aikana alkaneet PirKATI -hanke (Kotona

asumisen teknologiat ikäihmisille), PirKOTI -hanke ja työttömille suunnattu työkykyohjelma. PirSOTE-hanketta hallinnoi Pirkanmaan liitto. Lisätietoa hankkeesta ja sen työpaketeista ja tuloksista löytyy Innokylästä sekä Pirkanmaan liiton kotisivuilta.

2.3 Parkano-Kihniö perhekeskus

Parkano-Kihniö perhekeskus on osa Pirkanmaan perhekeskusta. Perhekeskusmallilla tarkoitetaan lasten ja perheiden matalan kynnyksen lähipalveluiden verkostoa, jossa lapsiperheet saavat kokonaisvaltaista apua oikeaan aikaan. Tarvittava apu ja tuki tuodaan perheen arkiympäristöihin ja pyritään välttämään asiakkaiden ohjaamista palvelusta toiseen. Mallin avulla voidaan verkostoida ja sovittaa yhteen julkisia hyvinvointipalveluita sekä järjestöjen, seurakuntien ja yksityisten toimijoiden toimintoja lasten ja perheiden kokonaisvaltaiseksi auttamiseksi. Perhekeskusmalli on toimijoiden, palveluiden ja toimintojen sekä yhteisten sopimusten ja toimintamallien kokonaisuus.

Perhekeskusmalliin kuuluu myös kaikille lapsiperheille avoin kohtaamispaikka, jossa lapset, nuoret ja perheet voivat tavata toisiaan, osallistua vertaistoimintaan sekä halutessaan saada ohjausta ja tukea pulmatilanteisiinsa. Perhekeskusalueen kohtaamispaikat kootaan yhteen perhekeskuksen kohtaamispaikkaverkostoksi. Verkostoon kuuluvat Pirkanmaan hyvinvointialueen, kuntien, järjestöjen, uskonnollisten yhteisöjen sekä Kelan palvelut ja toiminnot. Verkostoa johdetaan ja koordinoidaan kokonaisuutena, lapsi- ja perhelähtöisesti. Parkano-Kihniö perhekeskustoiminnalle on koottu oma ohjausryhmänsä, joka on kokoontunut ensimmäisen kerran 14.3.2024.

2.4 Liikunta- ja vapaaikapalvelut Parkanossa

Liikunta ja liikuntaympäristöt vuonna 2023

- Uudet liikuntapaikat ja toiminnot
  - 1 Ulkokuntosali
  - 2 Terveyskeskuksen uimarannan uusiminen ja uusi laitur
  - 3 Lähiliikuntapolut Pappilansalmi
  - 4 Alkkianvuoren retkeilyreittien kehittäminen käynnistyi 2021 ja se jatkuu edelleen ja tähän on saatu rahoitusta. Prosessi valmis 2024. Paroonin taipaleen retkeilyreitit uudelleen luvittaminen ja kunnostaminen käynnistynyt 2020, jatkuu edelleen.
  - 5 Luontoreitit
    - Käpykintukka
    - Kustaa Hirven luontopolku
  - 6 Liikuntapaikkojen tiedot Parkanon karttapalveluun ja niistä tiedottaminen
  - 7 Liikuntavälinelainaamo kirjaston kanssa
  - 8 Leijonapuiston virkistysalue ja minigolfrata yhteistyössä teknisen toimialan kanssa
- Liikuntatapahtumat
  - 1 Haastepyöräily-hankkeen monipuolistaminen (mobiilisovellukset ja tiedottaminen) ja Talviliikkuja-kampanjaan osallistuminen
  - 2 Melontaretket, luontoliikuntaretket, ottelumatkat
  - 3 Kuntoilutapahtumat
    - Unelmien liikuntapäivä
      - Jumpat
    - Kuntakumppanuuspyöräilyt
  - 4 Lost in Parkano seikkailusuunnistustapahtuma
- Liikuntaryhmät
  - 1 Nuorten kuntosalivuorot
  - 2 Työikäisten ja senioreiden kuntosalivuorot
  - 3 Matalan kynnyksen kuntojummat
  - 4 Ikäihmisten tasapainojummat
  - 5 Senioreiden peli- ja liikuntaryhmät
  - 6 Soveltavan liikunnan kerhot
  - 7 Allas- ja uintivuorot
  - 8 yleisöluisteluvuorot mailaton ja mailallinen
  - 9 Tanssiryhmät
  - 10 Perheliikuntavuorot Puntilla
  - 11 Luovaa liikettä ja Parkouria
  - 12 Pesiskerhot lapsille ja nuorille
- Liikkuva koulu, Liikkuva toinen aste ja Liikkuva varhaiskasvatus -hankkeet
  - 1 Uusia toimintamalleja kouluille
  - 2 Uusia välineitä kouluille
  - 3 liikuntapaikkoja koululle ja asfalttiin maalatut kentät, ulkosäbäkaukalo, futisgolfkenttä
- Harrastamisen Suomen malli
- Urheilupainotteinen opiskelu Parkanon toisen asteen koulutuksissa: salibandy, jääkiekko ja e-sport
- Liikunta- ja urheiluseuraverkosto
- Liikuntavuorojen mahdollistaminen yhdistyksille ja yksityisille tarjonnan laajentaminen (Kaarna, Parkanon urheilutalo, Lystinmäen sali)

- Liikuntatarjottimen lanseeraaminen
  - 1 Kaupungin omat toiminnot
  - 2 Liikunta- ja urheiluseurat
  - 3 Yksityiset liikuntayritykset
- Liikuntaneuvonta-hankkeet AVI:n rahoittamana 2021-2023
- PirSOTE-hanke -2023 vuoden loppuun
  - 1 Elintapaohjauksen liikuntatarjottimet

Liikuntaneuvonta Parkanossa 2023

Liikuntaneuvontaa on toteutettu kunnassa Aluehallintoviraston rahoittamien hankkeiden avulla toukokuusta 2021 alkaen. Hankkeiden tavoitteena on ollut toteuttaa liikuntaneuvontaa kaikille kuntalaisille elintapaohjauksen palvelupolun avulla yhteistyössä PirSote-hankkeen ja Kolmostien terveyden kanssa. Lisäksi liikuntaneuvoja on ollut mukana tuottamassa matalan kynnyksen liikuntapalveluita yhdessä vapaa-aikatoimen kanssa vähän liikkuville kuntalaisille. Liikuntaneuvonta on haasteista huolimatta tullut hankkeiden avulla tutuksi kuntalaisille ja varsinkin erilaiset liikuntaryhmät erikäisille kuntalaisille ovat vakiintuneet liikuntapalveluiden tarjontaan ja selkeästi näille ryhmille on ollut tarvetta kävijämäärien perusteella.

Liikuntaneuvontahankkeen toiminnot 2023:

- Kesä 2023
  - Kihniön ja Parkanon yhteisille lasten liikuntaleireille osallistuminen 2 viikon ajan
  - Kesäjumppien ohjaus 5x kesän aikana (kävijöitä jumpissa vaihtelevasti 10-20 kerrallaan)
  - Uimakouluihin osallistuminen (järjestettiin kesäkuun viimeisellä viikolla Kankaanpään uimahalliin) ja yhteensä noin 50 lasta pääsi mukaan.
  - Pappilanpolun kuntosalin vapaavuorot senioreille (5-10 senioria käynyt vuoroilla)
- Syksy 2023
  - Parkanon kaupungin henkilökunnan työhyvinvoinnin kehittäminen
  - Inbody-mittaukset, laitteen vuokraus maahantuojalta syyskuun ajaksi, noin 60 työntekijää kävi mittauksessa
  - henkilökunnalle suunnatut ilmaiset jumpat yksityisiltä saleilta yhteensä 12x syksyn aikana
  - henkilökunnan ilmaiset pelivuorot, salibandy sekä sulkapallo
  - liikuntapassi->liikkumiseen aktivointi ja kannustaminen
  - Työhyvinvointikysely henkilökunnalle (hankkeen sisällöstä ja toiveista)
  - Työhyvinvointiluento (HLU) 2X.
  - Yleiset InBody-mittauspäivät (2x) sekä erilliset mitattavat, kävijöitä yhteensä noin 50.
  - Kaupungin järjestämät uintireissut Kankaanpään uimahalliin kahtena perjantaina syyskuussa, uimareita yhteensä reissuissa mukana noin 50.
  - Omatoimiset seniorikuntosalivuorot elokuussa ja syyskuussa (Pappilanpolulla sekä Rauhalassa)
  - Ikäihmisten tasapainojumppa sekä aamujumppa (tuntiohjaaja)
  - Yksittäiset liikuntaneuvontatapaamiset, kuntosaliohjaukset- ja opastukset
  - Ihminen luonnossa -tapahtumassa mukana (Pappilansalmen ympärille luontopolku, Kustaa hirven kuva -arvoitusteemalla)
  - Liikuntaneuvonta jatkui vuoden 2023 loppuun, hankkeelle jatkoaikaa kevääksi 2024

KULTTUURI 2023

ITE-kesäkaupungin näyttelyt

- ITE-taide on valikoitunut kaupungin markkinoinnin kärjeksi ja lisäksi ITE-taiteen kehittäminen on mainittu Parkanon uudessa, joulukuussa 2022 hyväksytyssä strategiassa

Viralliset juhlapäivät

- Itsenäisyyspäivän juhlallisuudet
- Kansallinen veteraanipäivä, aloitettu sepeleenlaskuperinne seurakunnan kanssa sekä toimitettu muistaminen suoraan veteraaneille yhteistyössä veteraaniyhdistyksen kanssa sekä itsenäisyyspäivän juhla, kouluja aktivoitu mukaan päivän viettoon
- Kaatuneiden muistopäivä, sepeleenlasku muistomerkillä seurakunnan kanssa
- Lasten oikeuksien päivä, yhteistyössä tapahtuma Parkanon seurakunnan ja MLL Parkanon yhdistyksen kanssa

Art Festivo -musiikki- ja kulttuuritapahtuma, tapahtuma osa myös Pirkanmaan Festivaalit -verkostoa, järjestetty lokakuussa 2023 seuraavalla ohjelmalla:

- Virrestä viis veisataan! Laukkarinen trio, Parkanon kirkko
- Pidä huolta -konsertit, varhaiskasvatuksen sekä Kaarnan 1.3.-luokkien oppilaille
- Elämäni biisi Parkanon tapaan, Kaarna, Wrede-sali
- Suomen Musiikkiteatterin Show Must Go On -musikaali, Kaarna, Wrede-sali
- The Voice of Finland -voittaja 2023, Onni Kivipelto, Kaarna, Wrede-sali
- Ylä-Satakunnan musiikkiopiston, 50-vuotisjuhlakonsertti, Käenkoskikeskus

Konsertit ja muut kulttuuritapahtumat

- Erilaisia yksittäisiä konsertteja kaupungintalolla, Kaarnassa yms.

Parkanon joulunavaus

- Parkanon torilla järjestettävä tapahtuma marraskuussa, jossa mukana lukuisia eri toimijoita, kulttuuripalvelut organisoivat tapahtuman ohjelman

Kulttuuripääkaupunki 2026 / Operaatio Pirkanmaa

- Parkano mukana yhteistyökuntana kulttuuripääkaupunkihaussa ITE-teemalla
- Jatkohankkeena Operaatio Pirkanmaa vuosina 2022-2024, jossa tavoitteena on kehittää pirkanmaalaista kulttuuritoimijoiden yhteistyöverkosta ja toimintamalleja

Kulttuurihyvinvoinnin palveluohjaus Pirkanmaalla projekti 2021-2023

- Projektin tavoitteena kehitetään ratkaisuja siihen, miten kulttuurihyvinvoinnin palvelut saataisiin entistä tasapuolisemmin kuntalaisten käyttöön, ja väestön hyvinvointia saataisiin siten edistettyä taiteen ja kulttuurin keinoin
- Parkanossa projektin pilotissa vuonna 2022 on käynnistetty ikäihmisten lähitoritoiminta Pappilanpolun tukiasuntojen yhteisötilassa, yhteistyössä vanhuspalvelut sekä kulttuuripalvelut

Taideraide-kulttuurikasvatusohjelma

- Yhteistyössä kulttuuriosuuskunta Uulun kanssa tarjotaan varhaiskasvatuksen lapsille sekä peruskoulun alaluokkalaisille erilaisia työpajoja sekä esityksiä hoito- ja koulupäivän yhteydessä

- Museovierailut sovituille ikäluokille

Lasten Pirkkaset

- Parkano on mukana Lasten Pirkkasten tapahtumakuukaudessa aina helmikuussa, lisäksi vapaa-aikatoimen ohjaaja kuuluu Lasten Pirkkasten työryhmään

Harrastamisen Parkanon malli (n. 15 kerhoa)

- Käsittäen peruskouluikäisten heidän toivomat kerhot koulupäivän yhteydessä
- Kiinteä yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa, mm. Petäjä-Opisto ja Ylä-Satakunnan musiikkiopisto
- Hankkeen organisointi vapaa-aikapalveluiden toimesta

Museotoiminta

- Kotiseutumuseo ja metsämuseo avoinna kesäkaudella noin viisi päivää viikossa, lisäksi ryhmille järjestetty erillisiä opastuksia aukioloaikojen ulkopuolella
- Oppaat nuorten kesätyöllistämisen kautta

Taidenäyttelytoiminta

- Näyttelytoimintaa on kirjaston tiloissa, joka mahdollistaa hyvän näyttelytilan sekä laajemmat aukiolot kirjaston aukioloaikojen mukaan

Kustaa-hirvi

- Kaupungin oma maskotti, joka esiteltiin ensimmäisen kerran toukokuussa 2019
- Kustaa-hirvi pohjautuu Parkanon parooni Gustaf Wrede von Elimään, joka 1900-luvun alussa muiden alueen metsänhoitajien kanssa pelasti alueen suomenhirvikannan
- Kustaa-hirvi on mukana erilaisissa tapahtumissa ja toiminnoissa, joissa on lapsia ja lapsiperheitä, maskottia on brändätty mm. tarroilla ja t-paidoilla

Vauvamuistaminen

- Yhteistyössä kirjaston, seurakunnan sekä MLL:n kanssa muistetaan parkanolaisia vauvaperheitä ystävänpäivän tienoilla yhteisellä tapahtumalla ja vauvamuistamisella

Tehdään yhdessä -järjestöfoorumi

- Kaksi kertaa vuodessa kokoontuva foorumi kokoaa yhteen järjestötoimijat ajankohtaisten asioiden äärelle

Ihminen luonnossa - tapahtuma

- Yhteistyössä Parkanon matkailuyhdistyksen kanssa
- Erilaista luontoaiheista ohjelmaa elokuussa viikonlopun ajan, kulttuuripalvelut mukana ohjelman suunnittelussa ja toteutuksessa

3 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Indikaattorimittarit osoittavat myös vuonna 2023 Parkanon kaupungin sijoittuvan Pirkanmaalla ja valtakunnallisesti "keskelle". HYTE-kerroin on valtakunnallisesti hyvää keskitasoa. Valtakunnallisesti ilmasto-asiat, kestävä kehitys, hyvinvointia tukeva elinympäristö- ja turvallisuusnäkökohdat ovat olleet enemmän keskustelussa ja näkyvillä. Tekninen osasto on osaltaan tukemassa kunnan hyvinvointipolitiikkaa monipuolisesti liittyen asumiseen, vesi- ja viemäriasioihin, energiatuotantoon, varautumiseen, viihtyisän ja turvallisen elinympäristön luomiseen mm. kaavoituksella ja liikenteen turvallisuuden huomioimisella.

Ennaltaehkäisevän päihdetyön rakenteiden luominen on käynnistynyt yhdessä eri toimijoiden kanssa sekä hyvinvointialueen yhdyspintatyössä. EPT-työ ja väkivallan ehkäisy on nostettu kunnan yhdyspintana maakuntaan ja toimintaohjelman kuntatoimenpiteiden toteutus suojaa kuntalaisia päihteidenkäytön haittavaikutuksilta. Myös Pirkanmaan perhekeskusvalmistelu alkoi alkuvuodesta 2023 ja Parkanolla ja Kihniöllä on yhteinen perhekeskus sekä perhekeskusverkosto. Aluekehittämisen onnistumiseksi on erittäin tärkeää saada paikalliset kohtaamispaikat, toimijat ja rakenteet kuntoon. Näiden valmistelu yhdyspintatyössä onkin hyvässä vauhdissa.

Erityisen tärkeää on nyt kohdentaa resursseja sinne, missä Parkanon kaupungin omat mittaristot osoittavat hyvinvoinnin kehittämistarpeita. Esimerkiksi Move! -mittaustulosten läpikäynti kouluterveydenhuollon kanssa sekä perheiden tukeminen terveellisten elintapojen valinnassa. Yhteistyö järjestöjen, yhdistysten ja urheiluseurojen kanssa yli kuntarajojen on auttaa kampittamaan yhteisiä ilmiöitä kuten liikkumattomuuden haittojen ehkäisyä. Moniammatillisen yhteistyön kehittäminen kunnan, hyvinvointialueen ja järjestöjen kanssa auttaa kohtaamaan uudenlaisia haasteita hallitummin kuten ajankohtainen lasten ja nuorten väkivallan lisääntyminen sekä sosiaalisen median haittavaikutusten käsittely. Työikäisten elintapaohjaus ja ikäihmisten toimintakyvyn tukeminen sekä yksinäisyyden ehkäisy ovat myös tärkeä huomioida turvallisuuden tunteen lisääjänä.

Vuoden 2024 raportissa maaliskuussa 2024 tulee käsitellä uusimmat tiedot kouluterveyskyselystä, Move! -mittausten tuloksista, päihdetilanteesta ja turvallisuudesta sekä kaupungin henkilöstön hyvinvointiin vaikuttavista toimenpiteistä. Myös kestävä kehityksen tavoitteet tulisi kirjata raporttiin.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA 2024

4 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Parkanon kaupungin visio 2030 - Hyvä, Parempi, Parkano

Parkano on kokoaan suurempi, elinvoimaisuudestaan ja aktiivisesta sekä innokkaasta yhteisöstään tunnettu kansainvälinen ITE-taiteen kesäpääkaupunki. Parkanonkaupunki ja parkanolaiset tunnetaan valtakunnallisestiposiitiivisesta pöhinästä ja rajoja rikkovasta yrittelijäisyydestä. Parkanolaiset eivät vain yritä, vaan onnistuvat. Parkanossa on Pirkanmaan paras arki. Täällä voidaan hyvinelämän kaikilla osa-alueilla. Parkanolaisnuoria kannustetaan aktiivisesti kouluttautumaan. Opiskelemaan muuttaneet nuoret palaavat kuitenkin mielellään viihtyisään Parkanoon, jossa on edellytykset laadukkaaseen, moderniin ja huokeaan asumiseen, etätyöskentelyyn ja urakehitykseen.

Parkanoon houkuttelevat myös Suomenselän järvien värittävä luonto, laadukkaat palvelut ja monipuoliset harrastusmahdollisuudet. Parkano on tunnettu Geopark-kohteistaan ja kaupungin luonto- ja vaellusreitit ovat helposti saavutettavissa. Parkanon rautatieasema on portti luontoon.

Kuntastrategian painopisteenä on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta:

1. Hyvinvoiva ja osallistuva Parkanolainen
  - Toimenpiteet
  - Laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma
  - Laadukat ja monipuoliset palvelut
  - Madalletaan osallistumisen ja vaikuttamisen kynnyksiä
  - Monipuoliset harrastusmahdollisuudet
2. Kuntalaisten tyytyväisyys palveluihin ja harrastusmahdollisuuksiin (kyselyt)
3. Sairastavuusindeksi (Huom! muuttuu Kansalliseksi terveysindeksiksi)
4. Päivittäin liikuntaa harrastavien osuus
5. Aktiivinen kolmas sektori
6. Äänestysaktiivisuus

5 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

Parkanon kaupunki:

- Parkanon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma
- Parkanon kaupungin opetussuunnitelma
- Parkanon kaupunki opiskeluhuollon suunnitelma
- Parkano-Kihniö yhteistoiminta-alueen Mielenterveys- ja päihdeohjelma 2022-2025
- Parkanon kaupungin Laaja hyvinvointikertomus vuosille 2017-2020
- Parkanon ja Kihniön sote-yhteistoiminta-alueen ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma 2017- 2025
- Parkanon yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma

Valmisteilla:

ennaltaehkäisevän päihdetyön suunnitelma, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Pirkanmaan hyvinvointialueen (Pirha) hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2023-2026 on strateginen alueellinen asiakirja, joka linjaa hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet ja niiden toimeenpanon väestötasolla. Se on järjestyksessään neljäs alueellinen hyvinvointisuunnitelma Pirkanmaalla. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) velvoittaa hyvinvointialueen laatimaan valtuustokausittain alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman yhdessä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa. Lainsäädäntö velvoittaa liittämään tähän asiakirjaan muut laissa määritellyt alueelliset hyvinvointisuunnitelmat:

- Pirkanmaan hyvinvointialueen Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2023-2026 (Lastensuojelulaki 417/2007 §12)
- Pirkanmaan hyvinvointialueen Opiskeluhuoltosuunnitelma (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013, §13a)
- Pirkanmaan hyvinvointialueen Neuvolasuunnitelma (Terveydenhuoltolaki 1326/2010 §15)
- Pirkanmaan hyvinvointialueen Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma 2023-2026 (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 908/2012 §5)
- Pirkanmaan hyvinvointialueen Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma (Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015), §5)

5.1 Ennaltaehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2024-2025 (valtuustokauden loppuun)

Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2015:19) tukee 1.12.2015 voimaan tulleen ehkäisevän päihdetyön (EPT) järjestämistä koskevan lain (523/2015) toimeenpanoa. Lain ja toimintaohjelman tavoitteina on edistää terveyden ja hyvinvoinnin tasa-arvoa, varmistaa ehkäisevän päihdetyön edellytykset koko maassa sekä tukea erityisesti kuntien ja alueiden työn kehittämistä ja tehostamista. Ehkäisevä päihdetyö on osa kunnanlakisääteistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, ja ehkäisevän päihdetyön suunnitelman laatiminen on kunnan lakisääteinen velvollisuus. Suunnitelma laaditaan valtuustokausittain. Tähän hyvinvointisuunnitelmaan sisällytettiin päivitetty ehkäisevän päihdetyön suunnitelma kuluvan valtuustokauden loppuun saakka. Aiemmin laadittu suunnitela painottui perusterveydenhuollon palveluihin ja suunnitelma oli siksi tarpeen päivittää. Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelmaan on valittu kuusi painopistettä, jotka ohjaavat kunnan ehkäisevää päihdetyötä kattavaan, vaikuttavaan ja kustannustehokkaaseen suuntaan. Näistä viisi painopistettä käytetään myös Parkanon kaupungin ehkäisevän päihdetyön suunnitelman 2023-2025 painopisteinä. Alueellista Pakka-toimintamallia kehitetään yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa.

Tavoite	Toimenpiteet	Mittarit	Vastuutaho
Painopiste: Ehkäisevän päihdetyön valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset rakenteet ovat kunnossa			
Paikalliset rakenteet ovat kunnossa	Määritellään EPT-työn paikalliset strategiset rakenteet ja päivitetään toiminta	TEA-viisari mittarit, toteutunut k/E Toteutumisen seuranta laajan hyvinvointikertomuksen yhteydessä	Sivistyslautakunta
Yhteistyötä tehdään alueellisesti ja hyvinvointialueen kanssa	Alueellinen EPT-verkostotoiminta Yhteistyö Sote-palveluiden kanssa	Yhteistyön määrä, Pakka-toimintamalliin osallistuminen	Sivistyslautakunta Hyvinvointikoordinaattori
Yhteistyötä tehdään paikallisten toimijoiden kanssa	Yhteistyön jatkuminen järjestöjen, yritysten, asukkaiden kanssa	Toteutunut: K/E -Toteutumisen seuranta laajan hyvinvointikertomuksen laadinnan yhteydessä	Sivistyslautakunta Hyvinvointikoordinaattori
Painopiste: Haitoista viestintään tutkittuun tietoon perustuen yksilöiden valintojen ja sosiaali- ja terveystieteiden tueksi			
Tietoisuus päihteiden ja rahapelaamisen	Tietoisuus päihteiden ja rahapelaamisen	Tietoisuus päihteiden ja rahapelaamisen haitoista ja	Hyvinvointikoordinaattori, EPT-työryhmä

haitoista ja ehkäisemisen keinoista lisääntyy 1) väestön 2) päättäjien 3) työntekijöiden keskuudessa.	haitoista ja ehkäisemisen keinoista lisääntyy 1) väestön 2) päättäjien 3) työntekijöiden keskuudessa.	ehkäisemisen keinoista lisääntyy 1) väestön 2) päättäjien 3) työntekijöiden keskuudessa.	
Painopiste: Riskikäyttö ja haitat tunnistetaan ja tukea tarjotaan varhaisessa vaiheessa			
Seurataan päihdetilannetta	Päihdetilanne kysely, kouluterveyskyselyt	Sotkanet-tilastot: Päihdeindikaattorit, päihdetilanteen muutos vrt. aikaisemmat vuodet	Sivistyslautakunta Hyvinvointikoordinaattori
Tarjotaan varhaisen avun ja matalan kynnyksen tukitoimia	Ohjaamon ja etsivän nuorisotyön toiminnan tukeminen, järjestöyhteistyön lisääminen, tehokas viestintä	toteutunut: K/E -Toteutumisen seuranta laajan hyvinvointikertomuksen laadinnan yhteydessä	Hyvinvointikoordinaattori
Painopiste: Haittojen ehkäisyyn panostetaan lähiyhteisöissä			
Tuodaan EPT-työ näkyväksi kaikessa toiminnassa	Lisätään koulutuksia ja yleisötilaisuuksia EPT-teemoista -Varmistetaan päihdeohjelmien ja EPT-suunnitelmien ajantasaisuus -Yhteistyön lisääminen järjestöt, seurakuntat, muut toimijat -Hyvien käytäntöjen mallinnus (esim. Puheeksi ottaminen)	Toteutunut: K/E -Toteutumisen seuranta laajan hyvinvointikertomuksen laadinnan yhteydessä	Hyvinvointikoordinaattori
Painopiste: Ammattilaisilla on riittävästi ehkäisevän päihdetyön osaamista			
Lisätään tietoisuutta, viestintää ja koulutuksia	Viestitään ajankohtaisista tiedoista kanavista, hankitaan mahdollisuuksien mukaan ulkopuolisia kouluttajia (esim. EHYT ry)	Osaamiskartoitus kysely eri foorumeissa, yhteistyö terveystiedon opettajien ja kouluterveydenhoitajien kanssa, Nuorisotyön tiimin, perhekeskustoimijat, työllisyyspalvelut	Sivistyslautakunta Hyvinvointikoordinaattori

6 Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2024-2025

Asetettu valtuustossa 6/2024

HYVINVOIVA PARKANOLAINEN

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit	Vuosi 2023
Edistetään terveellisiä elintapoja ja tuetaan mielen hyvinvointia	Huomioidaan ruoka- ja ravitsemussuositusten käyttö kunnan tarjoamissa ruokapalveluissa	Kunnan ruokapalvelut	Toteutuu/ei toteudu	Toteutuu, suositukset käytössä Huom! HYTE-kerroin tulos Ei toteudu, johtuu ruokailutarjonnan aikataulusta
	Tuetaan perheitä vanhemmuudessa ja kasvatuksessa opettamalla tunne- ja vuorovaikutustaitoja lapsille ja nuorille	Varhaiskasvatus- ja koulu Nuorisotyö Yhteisöllinen oppilashuolto	Sotkanetin tilastot kouluterveyskyselyn tuloksista Opetuksen määrä ja keinot	Toteutunut Kasvatusohjaajan työpanos
	Ehkäistään elintapasairauksia ja ylipainoa ruokakasvatuksen keinoin eri ikäryhmille, tehdään yhteistyötä ravitsemustoimijoiden kanssa	Liikuntaneuvoja Hyvinvointikoordinaattori Yhteistyö ravitsemusterapeutin kanssa Yhteistyö yhdistysten ja järjestöjen kanssa	Käytössä olevien ruokakasvatuskeinojen raportointi, yhteistyön määrä	Osallistuttu Kokoava ruokakasvatushankkeeseen (Nykytila-arvio tehty, Neuvokas-perhe malli käytössä)

	Jaetaan tietoa terveellisistä elintavoista ja kannustetaan kuntalaisia huolehtimaan terveydestään	Liikuntaneuvoja Vapaa-aikatoimi Hyvinvointikoordinaattori Yhteistyö urheiluseurojen, järjestöjen ja yhdistysten kanssa	Elintapaohjauksen määrä Elintapaohjauksen yhteistyö Hyvinvointia elintavoilla- palvelutarjottimet rakennettu	Liikuntaneuvonta-hanke, palvelutarjottimet rakennettu (sähköinen perhekeskus)
Osallistutaan paikallisen perhekeskustoimintamallin- ja verkoston kehittämiseen perheiden tueksi	Vahvistetaan paikalliset rakenteet ja toimintamuodot maakunnan ja kunnan yhdyspintatyössä	Hyvinvointikoordinaattori Parkano-Kihniö perhekeskustoiminnan monitoimijainen ohjausryhmä ja yhteistyökumppanit	Paikallisten perhekeskustoiminnan kohtaamispaikkojen toiminta ja osallistujamäärät	Kihniö-Parkano perhekeskesmalli perustettu, ohjausryhmä aloittanut 2024 toimintansa, ei tilastoja vuodesta 2023, kohtaamispaikkoja 6
Tuetaan liikkuvaa ja aktiivista elämäntapaa	Kannustetaan kuntalaisia liikkuvaan elämäntapaan ja seurataan liikkumisaktiivisuutta	Liikuntaneuvoja Vapaa-aikatoimi Koko henkilöstö	Movemittauksien tulokset Liikuntapaikkojen käyttöaste Liikunnan edistäminen kunnissa mittari 4094, TEA-pistemäärä(0-100) Liikuntakampanjat	Liiku ja voi paremmin -hanke toteutettu Liikunnan edistäminen TEA-viisari vuodelta 2024 Liiku-talviliikuntakampanja
	Luontoliikunnan kehittäminen lähiympäristöissä eri ikäiset huomioiden	Vapaa-aikatoimi Tekninen toimi	Tehdyt kehittämistoimet	Lähiliikuntareittien kehitetty, Alkkianvuoren luontoretkeilyn ja Pirkan taival reitistön parantaminen aloitettu

OSALLISTUVA JA YHTEISÖLLINEN PARKANO

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit	Vuonna 2023
Vahvistetaan kuntalaisten osallisuuden kokemusta kulttuurin ja taiteen eri menetelmillä	Huomioidaan kulttuurihyvinvoinnin saavutettavuus erilaisille kohderyhmille	Kulttuuri ja vapaa-aikapalvelut yhteistyössä eri vaikuttamiselinten kanssa	Toteutuu/ei toteudu	Toteutuu osittain
	Kootaan kulttuuriparlamentti ja kehitetään yhteisöllistä suunnittelua	Kulttuuri - ja vapaa-aikatoimi	Toteutuu/ei toteudu	Käynnissä, toteutettu vuonna 2024
Kehitetään arvostavan ja osallistavan kohtaamisen tapoja	Tuodaan arvostava kohtaaminen osaksi työhyvinvoinnin kehittämistä	Kaikki toimijat	Kehittämistoimenpiteet	Työhyvinvointikysely kaupungin henkilöstölle 2023
	Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja	Hyvinvointikoordinaattori Kaikki toimijat yhdessä	Säännölliset hyvinvointikyselyt eri kohderyhmille Eri asukasraatien- tai foorumien tilaisuuksien määrät	Ei säännöllisiä kyselyjä Kuntalaiskysely sopeuttamisesta 12/23
	Tehdään yhteistyötä yhdistysten ja järjestöjen kanssa, julkaistaan kaupungin järjestöyhteistyöohje	Vapaa-aikatoimi Kirjasto Yhdistykset ja järjestöt	Järjestöyhteistyöverkoston tapahtumat Avustusten määrä	Tehdään yhdessä-foorumi kokoonnut

Lisätään kuntalaisten yhdenvertaisuutta opettamalla digi- ja medialukutaitoja sekä sähköisten palveluiden käyttöä	Järjestetään digitaitoja kehittäviä tilaisuuksia eri yhteistyötahojen kanssa kaikille kuntalaisille ikäryhmittäin	Kirjasto Yhteistyö kansalaisopiston kanssa Järjestöt ja yhdistykset	Toteutuu/ei toteudu	Toteutuu Digiparkki kirjastossa
---	---	---	---------------------	------------------------------------

TURVALLINEN JA VIIHTYISÄ PARKANO

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit	vuonna 2023
Ennaltaehkäisevän päihdetyön rakenteiden luominen ja menetelmien käyttöön otto	Otetaan käyttöön ennaltaehkäisevän päihdetyön toimintaohjelmaohjelman kuntatoimenpiteet	Ennaltaehkäisevä päihdetoimielin Ennaltaehkäisevä päihdekoordinaattori Hyvinvointiryhmä	Ennaltaehkäisevän työn toteumaraportti hyvinvointiraportin yhteydessä, Päihdetilastot ja indikaattorit, Kouluterveyskyselyn tulokset	Käynnistetty loppuvuonna 2023
	Koulutetaan henkilöstöä erilaisiin ennaltaehkäisevän päihdetyön menetelmiin	Varhaiskasvatuksen ja koulun henkilökunta Vapaa-aikatoimi Yhteisöllinen oppilashuolto	Koulutuksen määrä	Koulutettu henkilöstölle Lapset puheeksi -menetelmää
Lisätään kuntalaisten arjen turvallisuustaitoja	Vesillä liikkumisen turvallisuus, uimakoulut	Vapaa-aikatoimi Yhteistyö eri toimijoiden kanssa	Uimaopetuksen määrä/ osallistujat Vesillä liikkumisen turvallisuuskampanjat	Uimaopetusta järjestetty/määrä Uimaopetusta järjestetty Kankaanpään uimahallissa

	Tiedotetaan aktiivisesti liikenneturva asi oista eri ikäryhmille	Liikenneturvatyöryhmä Hyvinvointiryhmä	Poliisin liikennetapaturmatilastot Tiedotusten/tapahtumien määrä eri kohderyhmille	Liikenneturvaryhmä kokoontunut keväällä ja syksyllä 2023
	Kaatumistapaturmien ehkäisy, Pysy pystyssä -kampanja	Hyvinvointikoordinaattori Yhteistyössä eri toimijat	Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä (id 3959) Saatavilla olevat tapaturmatilastot	Kaatumistapaturmien ehkäisymallin käyttöä sotepalveluissa, Pysy pystyssä kampanjoitu helmikuussa Lähitorilla
Turvallisen elinympäristön kehittäminen	Kiinnitetään huomiota elinympäristön suunnittelussa ja kaavoituksessa turvalliseen ja esteettömään liikkumiseen, erityisesti pyöräily ja kävelyteiden suunnittelussa tukemaan kuntalaisten liikkuvaa elintapaa	Liikenneturvatyöryhmä Tekninen toimi	toteutuu/ei toteudu	Toteutuu
	Kehitetään keinoja ja tapahtumia syrjäytymisen ja kiusaamisen ehkäisyyn	Yhteisöllinen oppilashuolto Työllisyyspalvelut Koko henkilöstö	Kouluterveyskyselyn tulokset Ennaltaehkäisevän toiminnan raportointi	Kouluterveyskyselyn tulokset sivistyslautakunnassa
	Laaditaan paikallinen turvallisuussuunnitelma osana hyvinvointikertomustyötä	Turvallisuuspäällikkö Hyvinvointiryhmä Liikenneturvatyöryhmä Tekninen toimi	Turvallisuussuunnitelma toteutunut/ei toteutunut	Ei toteutunut vuonna 2023